

POJAM UPOTREBE MOTORNOG VOZILA U SLOVENAČKOJ SUDSKOJ PRAKSI

Apstrakt

Domaći propis, isto kao i slovenački zakon i direktive Evropske unije, predviđa da bi šteta do koje dođe usled upotrebe motornog vozila trebalo da bude pokrivena obaveznim osiguranjem od odgovornosti. Propisi, međutim, ne definišu pojam upotrebe motornog vozila. To je jedan pravni standard, čiji se smisao određuje kroz sudsku praksu.

Sud pravde Evropske unije svojom presudom u predmetu Vnuk vs Triglav neposredno je uticao na postupanje sudova Republike Slovenije. Sudovi Republike Slovenije, nakon donošenja navedene presude, znatno šire shvataju pojam upotrebe motornog vozila, podrazumevajući pod njom upotrebu vozila u skladu sa uobičajenom funkcijom. Štete koje po ranijem shvatanju ne bi bile pokrivenne obaveznim osiguranjem vozila, po sadašnjoj praksi su pokrivenne tim osiguranjem. Aktualna slovenačka praksa, osim što je usklađena sa praksom evropskog suda, deluje pravično iz ugla oštećenog lica.

Srpski sudovi preuzimanjem tumačenja pojma upotreba motornog vozila, koje je dao Sud pravde Evropske unije, doprineli bi harmonizaciji domaćeg prava sa pravom Evropske unije. Skorašnja praksa sudova Republike Slovenije mogla bi poslužiti kao primer koji bi sledili sudovi Republike Srbije. Ugledanje na taj primer bilo bi i u interesu evropskih integracija i u interesu zaštite oštećenih lica.

Ključne reči: *osiguranje, osiguranje od autoodgovornosti, upotreba motornog vozila, uobičajena funkcija vozila, Slovenija.*

1. Uvod

Postojanje osiguranja od odgovornosti olakšava položaj oštećenog lica, jer mogućnost naknade pretrpljene štete čini finansijski izvesnom.²

¹ Doktorand Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu; Pravni savetnik u Udruženju osiguravača Srbije; e-mail: milos@radovanovic.biz.

² M. Čurković, *Osiguranje od izvanugovorne i ugovorne (profesionalne) odgovornosti*, Inženjerski biro, Zagreb 2015., 18.

Oštećeno lice imaće likvidnog dužnika naknade štete u zavisnosti od toga da li je pretrpelo štetu koja je pokrivena obaveznim osiguranjem od odgovornosti vlasnika motornog vozila. Odredba domaćeg propisa,³ isto kao i odredba slovenačkog zakona,⁴ obavezuje vlasnika da se osigura od odgovornosti za štetu prouzrokovanu upotrebom motornog vozila. Šteta koja je prouzrokovana upotrebom motornog vozila morala bi biti pokrivena ovim osiguranjem, za razliku od štete koja nije proistekla iz upotrebe motornog vozila.

Značenje pravnog pojma upotreba motornog vozila veoma je bitno u pravu osiguranja, budući da od sadržaja tog pojma često zavisi pravo oštećenog lica na naknadu štete. Da bi osiguravač obeštio oštećenog, do nastupanje štete mora doći usled upotrebe vozila.⁵ Ako uzrok štete nije upotreba motornog vozila neće nastupiti obaveza organizacije za osiguranje po osnovu obveznog osiguranja od autoodgovornosti.⁶

Termin upotreba motornog vozila gotovo je svuda prihvaćen u uporednom pravu u zakonima koji propisuju obavezu osiguranja motornih vozila. Zahteva se da šteta bude prouzrokovana upotrebom motornog vozila da bi bila pokrivena obaveznim osiguranjem od odgovornosti, ali se, međutim, ni u jednom propisu ne definiše pojam upotrebe.⁷ Važeći slovenački zakon, isto kao i pozitivni propisi Republike Srbije, bliže ne određuje šta se smatra upotrebom motornog vozila, jer se radi o pravnom standardu.

Pravni standardi retko kad su jednoznačni i nedvosmisleni. Naprotiv, oni su najupečatljiviji primer neodređenosti pravnog jezika.⁸ Utvrđivanje sadržaja pravnog standarda upotrebe, odnosno pogona motornog vozila, jeste veoma važno.⁹ Određivanje značenja pojma upotrebe motornog

³ Član 18. st. 1. Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, br. 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13.

⁴ Član 15. Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Republike Slovenije (*Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu*), *Službeni list Republike Slovenije (Uradni list RS)*, br. 93/07 (službeni prečišćen tekst), 40/12,33/16 i 43/17.

⁵ V. Čolović, „Naknada štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti – ranije i sadašnje regulisanje u zakonodavstvu Srbije“, u: *Obavezno osiguranje, naknada štete i obezbeđenje potraživanja* (ur. Zdravko Petrović), Beograd 2010., 12.

⁶ I. Jankovec, u: P. Šulejić *et al*, *Zakon o osiguranju imovine i lica – Komentar*, Dunav Preving, Beograd 1996., 177.

⁷ P. Šulejić, „Pojam upotrebe motornog i priključnog vozila u obaveznom osiguranju od odgovornosti“, u: *Privreda i pravo osiguranja u tranziciji* (ur. Predrag Šulejić, Jovan Slavnić), Palić 2004., 281.

⁸ S. Bovan, *Pravna hermeneutika između filozofije i logike – sociološki metod u tumačenju i primeni prava*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2014., 54.

⁹ M. Čurković, *Komentar Zakona o obaveznim osiguranjima u prometu*, Inženjerski biro, Zagreb 2013., 94.

vozila jeste izazov i u uporednoj teoriji.¹⁰ U domaćoj pravnoj teoriji navedeni pojam tumačio se tako podrazumeva: svaku vožnju koja se preduzima od polaska do povratka, zaustavljanje na putu, kao i svako stajanje na putu u toku vožnje. Drugi potreban uslov da bi se smatralo da je šteta nastala usled upotrebe motornog vozila, jeste da je do upotrebe vozila došlo na javnom putu. Tendencija što šireg tumačenja pojma put bila je prisutna u domaćoj teoriji i praksi.¹¹ Kasnije teorijske definicije pojma upotrebe motornog vozila kao bitan element uzimaju put koji se određuje kao „put“, „nekategorisani put“ i sl, a ne samo kao „javni put“.¹² Analiza evropske i slovenačke sudske prakse mogla bi ukazati da mesto nastupanja nezgode ne bi trebalo uzimati kao kriterijum na osnovu koga se štete isključuju iz obaveznog osiguranja motornih vozila, tj. da bi osiguravač od autoodgovornosti mogao da odgovara i za štetu koja je nastala van puta.

Propisi Evropske unije obavezuju države članice da ustanove obavezu osiguranja od građanske odgovornosti za štetu prouzrokovanu upotrebom motornog vozila.¹³ Direktive Evropske unije koriste pojam upotreba vozila. Međutim, propisi Evropske unije ne definišu šta se smatra upotrebom motornog vozila, niti predviđaju da se njegov smisao i opseg određuju nacionalnim zakonima država članica. Sud pravde Evropske unije smatra da se državama članicama ne može prepustiti da nacionalnim pravima po sopstvenom shvatanju odrede značenje pojma upotreba motornog vozila.¹⁴ Može se reći da upotreba motornog vozila i po pravu Evropske unije jeste pravni standard.

¹⁰ J. Birds, *Birds' Modern Insurance Law*, Sweet & Maxwell, London 2010⁸, 398.

¹¹ P. Šulejić, *Pravo osiguranja*, Dosije, Beograd 2005⁵, 440-442.

¹² K. Ivančević, u: D. Mrkšić, Z. Petrović, K. Ivančević, *Pravo osiguranja*, Pravni fakultet Univerziteta Union, Javno preduzeće Službeni glasnik, Beograd 2014., 316.

¹³ Sadašnji propis Evropske unije koji utvrđuje obavezu osiguranja od građanskopravne odgovornosti za štetu u pogledu upotrebe motornih vozila jeste Direktiva Skupštine i Saveta 2009/103 od 16. septembra 2009. godine koja se odnosi na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u vezi sa upotrebom motornih vozila i ustanovljavanem obaveze da se osigura od te odgovornosti – Kodifikovana direktiva, *Službeni list Evropske unije L 263/11*. Čl. 3. Kodifikovane direktive propisuje obavezu osiguranja od odgovornosti za štetu prouzrokovanu motornim vozilom. Raniji propis Evropske unije koji je uređivao obavezu osiguranja od građanske odgovornosti za štetu prouzrokovanu motornim vozilom jeste Direktiva Saveta 72/166/EEZ od 24. aprila 1972. godine o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanske odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila – Prva direktiva, *Službeni list Evropske Zajednice L 103/72*. Čl. 3. Prve direktive propisivao je obavezu osiguranja od odgovornosti za štetu prouzrokovanu motornim vozilom.

¹⁴ Sud pravde Evropske unije, presuda C-162/13 od 4. septembra 2014. godine, u predmetu Damijan Vnuk protiv osiguravajućeg društva Triglav, <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62013CJ0162&lang1=en&lang2=HR&type=TEXT&ancre=>, 15.12.2017. (dalje: presuda Vnuk vs Triglav), tač. 41.

Slovenački zakon ne definiše pojam upotrebe motornog vozila, ali je ta praznina popunjena praksom sudova.¹⁵ Zato je radi utvrđivanja značenja tog pravnog pojma, potrebno analizirati sudsku praksu. Induktivna metoda izgleda pogodnija od deduktivne za utvrđivanje smisla pravnog standarda upotreba motornog vozila.

Evropska unija odlučila se za vođenje politike stabilizacije i pridruživanja prema zemljama zapadnog Balkana. Sastavni deo ove politike jeste i zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između država zapadnog Balkana i Evropske zajednice i njenih članica.¹⁶ Republika Srbija zaključila je i zakonom potvrdila Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica i Republike Srbije¹⁷. Zemlje sa kojima je zaključen sporazum o stabilizaciji i pridruživanju trebalo bi, između ostalog, da usklade svoje pravo sa pravnim tekovinama Evropske unije.¹⁸ Srbija se navedenim Sporazumom obavezala na usklađivanje svojih postojećih i budućih propisa sa pravom evropske zajednice.¹⁹

Odredba domaćeg zakona koja predviđa obavezu osiguranja od odgovornosti za štetu slična je odgovarajućoj odredbi direktive Evropske unije, kao i odredbi slovenačkog zakona.²⁰ Usklađivanje tu nije bilo teško postići. Srpskom zakonodavcu bilo je lako da u propis unese pravni standard koji postoji i u uporednom, odnosno evropskom pravu.

Obaveza harmonizacije domaćeg prava sa pravom Evropske unije više je na zakonodavnoj nego na sudskoj vlasti. Međutim, i sudovi imaju značajnu ulogu u ispunjavanju jedne dodatne obaveze Republike Srbije koja je predviđena poslednjom rečenicom čl. 72. st. 1. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju: „Srbija obezbeđuje da njeno postojeće i buduće zakonodavstvo bude pravilno primenjeno i sprovedeno“. Reč je o „postojećem i budućem zakonodavstvu“ koje je u skladu, tj. koje će biti u skladu, sa pravom Evropske unije. Moglo bi se protumačiti da je propise, koji su usklađeni sa evropskim pravom, pravilno primenjivati onako kako se oni primenjuju u Evropskoj

¹⁵ Opinion of Advocate General Yvesa Bota, delivered on 14 June 2017, Case C-334/2016 José Luis Núñez Torreiro vs AIG Europe Limited, Sucursal en España and Unespa — Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=191775&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=713313>, tač. 49, 8.3.2018.

¹⁶ M. Glintić, „Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju pred Evropskim sudom pravde“, *Strani pravni život*, br. 3/2013, 107.

¹⁷ *Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori*, br. 83/2008.

¹⁸ J. Vukadinović, „Stabilization and Association Agreement as a special instrument of EU foreign policy“, *Strani pravni život* 4/2015, 96.

¹⁹ Čl. 72. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica i Republike Srbije.

²⁰ Upor. čl. 18. st. 1. Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju, čl. 3. st. 1. Prve direktive, čl. 3. st. 1. Kodifikovane direktive i čl. 15. Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Republike Slovenije.

uniji.²¹ Stoga, nije dovoljno da u domaćem zakonu bude upotrebljena sintagma upotreba vozila koju koriste direktive Evropske unije i propisi država članica Evropske unije. Potrebno je i da domaći sudovi taj pojam shvataju na sličan način kao i Evropski sud pravde i sudovi zemalja članica Evropske unije. Tek tako će se postići suštinsko, a ne samo terminološko usklađivanje.

Harmonizacija domaćeg prava sa pravom Evropske unije predstavlja izazov za pravnike Republike Srbije. Taj izazov od nas zahteva da poznamo pravo država koje su po istorijskim okolnostima i pravnoj tradiciji slične našoj zemlji, ali koje su u evropskim integracijama napredovale više od Srbije. Poznavanje prava tih država nije samo znanje njihovih zakona, nego i poznavanje njihove sudske prakse.

Slovenija je od završetka Prvog svetskog rata pa sve do 1991. godine bila u sastavu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevine Jugoslavije i socijalističke Jugoslavije, isto kao i Srbija.²² Republika Slovenija i Republika Srbija zbog toga imaju zajedničku pravnu tradiciju. Ipak, Republika Slovenija je u evropskim integracijama napredovala daleko više od Srbije. Zbog istorijskih sličnosti i zbog razlika u stepenu integrisanosti u evropsku zajednicu, pravo Republike Slovenije može poslužiti kao primer na koji bi se srpsko pravo u nekim aspektima ugledalo.

Značenje pojma upotreba motornog vozila, koji je identičan u srpskom i slovenačkom zakonu, određivano je kroz odluke sudova Republike Slovenije. Slovenački sudovi imaju veoma bogatu praksu u parničnim postupcima u kojima je bilo sporno da li se šteta može kvalifikovati kao šteta nastala usled upotrebe motornog vozila. Slovenačka sudska praksa ne samo da je bogata, raznovrsna i transparentna, nego je i usklađena sa shvatanjem evropske pravosudne institucije. Sud pravde Evropske unije, povodom jednog parničnog postupka vođenog pred slovenačkim sudovima, utvrdio je stav o sadržaju pojma upotreba motornog vozila koji je od važnosti u celoj Evropskoj uniji. Slovenački sudovi su, vrlo brzo nakon donošenja predmetne presude evropskog suda, svoju praksu doveli u sklad sa njegovim shvatanjem.

Opravdano je da domaći sudovi prilikom odlučivanja uzmu u obzir pravila uporednog i evropskog prava koja ne važe u Srbiji, ali koja mogu biti inspiracija za tumačenje pozitivnih pravnih normi. Jednoobrazno razumevanje suštinski identičnih propisa može se postići samo ako sudije uzmu u obzir objašnjenje tih propisa koje su ranije dale sudije iz drugih država.²³ Odluke

²¹ M. Stanivuković, „Pravo Evropske unije i sudovi u Srbiji“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* 1/2012, 216.

²² M. Glintić, „Republika Slovenija“, u: *Sistemi zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja: uporednopravna analiza u evropskim zemljama*, (ur. Katarina Jovičić), Institut za uporedno pravo, Sindikat lekara i farmaceuta Srbije – Gradska organizacija Beograda, Beograd 2014., 125.

²³ M. Stanivuković, 212.

sudova Republike Slovenije domaćim pravicima mogu poslužiti kao putokaz prilikom tumačenja pravnog pojma upotreba motornog vozila. Poznavanje slovenačkih sudskih odluka o smislu ovog pravnog standarda, nesumnjivo može doprineti usklađivanju domaćeg prava sa pravom jedne države članice, ali i sa komunitarnim pravom Evropske unije. Poznavanje te prakse može pomoći domaćim sudovima da pravično i koherentno rešavaju sporove o tome da li je šteta nastala usled upotrebe motornog vozila ili ne.

2. Vnuk vs Triglav

Problem tumačenja pojma upotreba motornog vozila u slovenačkoj praksi osiguranja najčešće se javljao kod tzv. samohodnih radnih mašina među koje spada i traktor.²⁴ Presuda Suda pravde Evropske unije u predmetu *Vnuk vs Triglav* bavi se pojmom upotrebe motornog vozila u situaciji kada je šteta bila prouzrokovana traktorom.

Presuda Suda pravde Evropske unije *Vnuk vs Triglav* najpre je uticala na pravo Republike Slovenije. Uticaj ove presude na postupanje slovenačkih sudova bio je neposredan. To je bilo očekivano, jer je evropska pravosudna institucija u ovom predmetu odlučivala povodom parnice koja se vodila u Sloveniji. Značaj presude Suda pravde Evropske unije u predmetu *Vnuk vs Triglav*, međutim, nije ograničen samo na Sloveniju. Ta odluka evropskog suda može ostvariti uticaj na pravo širom Evropske unije. Odnosi oštećenih lica i osiguravajućih organizacija promenjeni su tom presudom toliko da se za nju govori da menja dotadašnja pravila igre, tj. da je ona *game-changer*.²⁵ Na neke stavove utvrđene u predmetu *Vnuk vs Triglav* pozivaju se i sudske instance evropskih država, čiji je značaj i uticaj veći od Republike Slovenije,²⁶ ali i sam Sud pravde Evropske unije u novijim presudama.²⁷

Može se reći da navedena odluka evropske pravosudne institucije potvrđuje raniju tezu iznetu u teoriji, po kojoj, međunarodni opšti akti o

²⁴ M. Viršek, „Pojam upotrebe motornog vozila u osiguranju od autoodgovornosti – presuda Suda pravde EU u predmetu Vnuk – Zavarovalnica Triglav, d.d.“, u: *Pravo osiguranja, uprava i transparentnost – osnove pravne sigurnosti* (ur. Slobodan Jovanović, Jovan Slavnić, Pjerpaolo Marano), Palić 2015., 239.

²⁵ N. Bevan, „Vnuk: End of the road?“, *The Personal Injury Brief Update Law Journal*, published 04.10.2014, <http://www.pibriefupdate.com/content/pibulj-sec/2711-vnuk-end-of-the-road-nicholas-bevan-solicitor-mediator-con-sultant-and-trainer>, 20.12.2017.

²⁶ V. The High Court of Justice Queen's Bench Division London Mercantile Court, Claim No: Folio 2014-000231, Date 19.02.2016, <http://credithirebarrister.com/wp-content/uploads/2017/01/UK-Insurance-v-Thomas-Holden-and-Another-2016-EWHC-264-QB.pdf>, 20.12.2017.

²⁷ V. Sud pravde Evropske unije, presuda C-334/16 od 20. decembra 2017 godine, u predmetu José Luis Núñez Torreiro protiv AIG Europe Limited, Sucursal en España i Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (Unespa), tač. 28. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198066&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=453646>, 10.3.2018.

osiguranju o autoodgovornosti uključujući tu i direktive Evropske unije, imaju kao osnovni cilj pravičnu naknadu oštećenih lica.²⁸

2.1. Prvostepeni i drugostepeni postupak po tužbi Vnuk Damijana

Vnuk Damijan pred slovenačkim sudovima tužio je osiguravajuće društvo Triglav a.d. (*Zavarovalnica Triglav d.d.*) Ljubljana radi naknade štete koju je pretrpeo zbog telesnih povreda. Štetni događaj dogodio se 13. avgusta 2007. godine. Među parničnim strankama nije bilo sporno da je traktor sa prikolicom, prilikom skladištenja bala sena na farmi, krećući se hodom unazad u skladištu udario u merdevine. Tužilac se u tom trenutku nalazio na merdevinama. Tužilac je zbog udara pao sa merdevina i tako se povredio. Traktor je bio osiguran kod tuženog osiguravajućeg društva.²⁹

Prvostepeni sud odbio je tužbeni zahtev, a drugostepeni sud je u postupku po žalbi potvrdio prvostepenu presudu. Sudovi su smatrali: „da su glavni ciljevi obaveznog osiguranja uzajamnost rizika i zaštita oštećenih lica i putnika u okviru drumskog saobraćaja. Okolnosti nesreće u kojoj je stradao Damijan Vnuk nisu po oceni sudova predstavljali uobičajenu saobraćajnu situaciju i povreda Vnuk Damijana nije bila u vezi sa vožnjom na saobraćajnim površinama. Takođe, traktor u konkretnom slučaju nije bio upotrebljavan kao vozilo, već naprotiv kao radna mašina. Pokriće obaveznog osiguranja od odgovornosti ne proteže se na takvu upotrebu, jer se ono odnosi samo na nezgode u saobraćaju“.³⁰

2.2. Ranija sudska praksa

Citirani razlozi zbog kojih su sud prvog stepena i sud drugog stepena odlučili da bi tužbeni zahtev Vnuk Damijana trebalo odbiti, bili su u skladu sa sudskom praksom aktuelnom u vreme donošenja prvostepene i drugostepene presude. Vrhovni sud Republike Slovenije (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) u presudi II Ips 408/2005 od 16. maja 2007. godine ocenio je da obavezno osiguranje vlasnika vozila pokriva štete kod kojih su kumulativno ispunjena dva uslova. Prvi od tih uslova jeste da je šteta prouzrokovana motornim vozilom. Drugi uslov je da je do nje došlo u vezi sa prevozom na saobraćajnim površinama. Po oceni suda iz obrazloženja presude „nesreće koje obuhvata osiguravajuće pokriće nisu bilo koje i

²⁸ V. Čolović, *Međunarodno osiguranje autoodgovornosti*, Dosije, Beograd 2007., 104.

²⁹ Presuda Vnuk vs Triglav, tač. 19.

³⁰ Opinion of Advocate General Paolo Mengozzi, delivered on 26 February 2014, Case C-162/2013 Damijan Vnuk vs Zavarovalnica Triglav d.d, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d50530e398f14249dba7b5a0113061ad65.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4PaNqLe0?text=&docid=148241&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=80709>, tač. 4, 19.12.2017.

bilo kakve (do kojih dođe pri zemljoradnji, pri obavljanju radova, niti pri lovu) nego samo saobraćajne, tj. one do kojih dođe pri upotrebi vozila u drumskom saobraćaju.³¹

Pravni standard upotreba motornog vozila u Republici Sloveniji, očigledno, ranije nije obuhvatao štetu koja nastane pri radu traktora na poljoprivrednim površinama, što pokazuju presude u sličnim slučajevima. Parnični postupak po tužbi tužilje, koja je tražila naknadu štete pretrpljene usled pada s traktorske prikolice pri baliranju sena na polju, okončan je revizijskom presudom Vrhovnog suda Republike Slovenije II Ips 20/2005 od 12. oktobra 2006. godine. Revizijski sud naveo je u razlozima te presude kako je pogrešno i suprotno teleološkom tumačenju Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju (*Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu*) shvatanje po kome osiguravajuće pokriće obuhvata štetu nastalu u vezi sa upotrebom traktora pri radu na njivi. Vrhovni sud Republike Slovenije izneo je stav da štetni događaj koji nije tipičan za saobraćajne situacije, ne može biti pokriven osiguranjem od autoodgovornosti.³²

Vrhovni sud Republike Slovenije, prilikom donošenja presude II Ips 754/2007 od 23. juna 2010. godine, pošao je od toga da iz samog naslova Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju, iz njegovih uvodnih odredaba i iz odredaba trećeg poglavlja tog zakona (obavezno osiguranje vlasnika vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima) proizlazi da je zakonodavac imao nameru da uredi obavezno osiguranje od imovinske odgovornosti za štetu u saobraćaju. Po oceni suda iz revizijske presude, obavezno osiguranje pokriva štete do kojih dođe u saobraćaju, prilikom upotrebe traktora kao prevoznog sredstva. Šteta koja nastane pri upotrebi traktora kao sredstva za pogon drugih uređaja ili kao radne mašine nije obuhvaćena obaveznim osiguranjem vozila.³³ U revizijskoj presudi II Ips 721/2009 od 3. decembra 2009. godine isti sud konstatovao je kako se obavezno osiguranje od odgovornosti kod vozila, koja mogu vršiti i funkciju prevoznog sredstva i funkciju radne mašine, ograničava na slučajeve kada je vozilo obavljalo funkciju prevoznog sredstva.³⁴

Šteta koja je naneta traktorom koji se kreće po kolovozu, takođe, nije u baš svakom slučaju mogla biti naknađena od osiguravajuće

³¹ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 408/2005, <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/10885/>, 15.12.2017.

³² Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 20/2005, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:10568&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=10568](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:10568&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=10568), 15.12.2017.

³³ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 754/2007, <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2010040815246915/>, 15.12.2017.

³⁴ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 721/2009, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:65074&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=65074](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:65074&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=65074), 15.12.2017.

organizacije. Takva šteta nije se uvek morala kvalifikovati kao šteta nastala usled upotrebe motornog vozila. Vrhovni sud Slovenije presudom II Ips 2/2012 od 14. februara 2013. godine odlučio je o reviziji. Revident je bio povređen u nezgodi izazvanoj traktorom, koji se pomerao po kolovozu. Sud je, međutim, zbog specifičnih činjeničnih okolnosti, ocenio da je traktor konkretnom prilikom korišćen kao radna mašina, a ne kao prevozno sredstvo, budući da se traktor pomerao i stupao na kolovoz u vršenju manevra izvlačenja drveta. Kretanjem je traktor doprinosa sili kojom je traktorsko vitlo povlačilo trupce posečenih stabala. Traktor je u takvoj situaciji, po oceni revizijskog suda, korišćen samo kao radna mašina, bez obzira na činjenicu da se pomerao po putu.³⁵

Interesantan primer je drugostepena presuda Višeg suda u Ljubljani II Cp 2635/2010 od 10. novembra 2010. godine. U parnici koja je okončana navedenom presudom, tužilac je tražio naknadu štete zbog povrede oca. Tužiočev otac, u momentu štetnog događaja, isključivao je (odvajao) prikolice s peskom od traktora sa kojim je ona bila povezana. Zbog nepravilnog postupanja vozača traktora, došlo je do nekontrolisanog trzanja vozila na razne strane, pa je ruda za vuču pala na nogu tužiočevog oca i ozbiljno ga povredila. Viši sud u Ljubljani u tom slučaju ocenio je da se šteta koja je tako nastala, ne može smatrati štetom usled upotrebe motornog vozila.³⁶

Slovenački Vrhovni sud, presudom II Ips 106/2011 od 20. marta 2012. godine, odlučio je o reviziji izjavljenoj u sporu o naknadi štete prouzrokovane viljuškarom. Šteta je nastala u radionici dok su viljuškarom iz kamiona istovarane sedmotomske pneumatske makaze za sečenje metala. Sedmotomske makaze za metal, zbog nepravilnog postupanja viljuškariste, prevrnule su se sa viljušaka viljuškara, pale i pritisnule tužioca u predelu vrata. Tužilac je u parnici tražio naknadu štete od osiguravajućeg društva kod koga je viljuškar bio osiguran od autoodgovornosti. Sud je, prilikom donošenja revizijske presude, pošao od toga da obavezno osiguranje vozila pokriva štete koje nastanu pri redovnoj i normalnoj upotrebi vozila u saobraćaju, ali ne i štete koje nastanu prilikom upotrebe vozila kao radnog stroja ili pogonskog sredstva. Vrhovni sud Republike Slovenije zaključio je da do opisanog štetnog događaja „nije došlo pri vršenju suštinske funkcije vozila – prevoza u saobraćaju“. Revizijskom presudom II Ips 106/2011 od 20. marta 2012.

³⁵ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 2/2012, [http://www.sodnapraksas.si/?q=id:2012032113057746&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113057746](http://www.sodnapraksas.si/?q=id:2012032113057746&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113057746), 15.12.2017.

³⁶ Višje sodišče v Ljubljani, Sodba II Cp 2635/2010, <http://sodisce.si/vislj/odlocitve/2010040815251324/>, 15.12.2017.

godine zbog toga su potvrđene nižestepene presude kojima je odbijen tužbeni zahtev prema osiguravajućem društvu.³⁷

2.3. Presuda Suda pravde Evropske unije i presuda Vrhovnog suda Republike Slovenije u predmetu *Vnuk vs Triglav*

Vnuk Damijan nije bio obeshrabren nakon što je i u prvom i u drugom stepenu izgubio parnicu protiv osiguravajućeg društva. On je izjavio posebnu reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava. Vrhovni sud Republike Slovenije odlukom II DoR 317/2011 od 5. novembra 2011. godine dozvolio je revizijsko odlučivanje, u cilju razmatranja pitanja upotrebe traktora kao motornog vozila.³⁸

Član 267. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije propisuje mogućnost da nacionalni sudovi, ukoliko imaju nedoumica o značenju neke odredbe propisa Evropske unije, zatraže njeno tumačenje od Suda pravde Evropske unije. Odluku o tumačenju sud pravde donosi, po pravilu, u formi interpretativne presude.³⁹ Slovenački vrhovni sud postupio je u skladu sa navedenom odredbom međunarodnog ugovora, prekinuo postupak po reviziji Vnuk Damijana i pokrenuo postupak pred Evropskim sudom pravde (*preliminary ruling procedure*). Revizijski sud rešenjem II Ips 415/2015 uputio je evropskoj pravosudnoj instituciji pitanje treba li pojam upotrebe vozila u smislu člana 3. stav 1. Prve direktive tumačiti na način da ne obuhvata okolnosti konkretnog slučaja, u kojem je osiguranik tuženog traktorom s prikolicom udario tužioca koji se nalazio na merdevinama tokom skladištenja bala sena u skladište, jer se ne radi o situaciji u drumskom saobraćaju.⁴⁰

Sud pravde Evropske unije, nakon što je opšti pravobranilac (*Advocate General*) Paolo Mengozzi dao svoje mišljenje, i nakon što su nemačka i irska vlada i Evropska komisija dostavila svoja izjašnjenja, doneo je odluku po predlogu Vrhovnog suda Republike Slovenije.

³⁷ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 106/2011, [http://www.sodnapraks.si/?q=id:2012032113043616&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113043616](http://www.sodnapraks.si/?q=id:2012032113043616&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113043616), 19.12.2017.

³⁸ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sklep II DoR 317/2011, [http://www.sodnapraks.si/?q=id:2010040815255259360&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2010040815259360](http://www.sodnapraks.si/?q=id:2010040815255259360&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2010040815259360), 13.3.2018.

³⁹ N. Raičević, „Dejstvo odluke Evropskog suda pravde o prethodnom pitanju“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu* 68/2014, 897.

⁴⁰ Presuda Vnuk vs Triglav, tač. 9.

U obrazloženju interpretativne presude *Vnuk vs Triglav* Evropski sud je podsetio da direktive o obaveznom osiguranju u saobraćaju ne definišu pojmove nesreća, nezgoda, saobraćaj, niti upotreba motornog vozila. Sud je u razlozima presude ipak ukazao da bi „te pojmove trebalo shvatiti u odnosu na dvostruki cilj – zaštitu žrtava nezgode koje je uzrokovalo jedno motorno vozilo i na liberalizaciju saobraćaja lica i robe u cilju izgradnje unutrašnjeg tržišta.“⁴¹

Sud pravde Evropske unije zaključio je da razvoj komunitarnog prava Evropske unije „pokazuje kako je zakonodavac stalno sledio cilj i snažio svrhu zaštite žrtava od nezgoda koje su prouzrokovale vozila.“⁴² Sud je, kao osnovu za citirani zaključak, naveo da je još Prva direktiva, osim liberalizacije režima kretanja i upotrebe vozila među državama članicama ukidanjem kontrole zelene karte na granicama, težila i zaštititi oštećenih lica. Zbog toga je ocenio kako se „ne može smatrati da je zakonodavac Unije želeo isključiti zaštitu koju direktive pružaju povređenim osobama u nesreći koja je prouzrokovana prilikom upotrebe vozila tokom koje je ono obavljalo svoju uobičajenu funkciju.“⁴³ Sud pravde Evropske unije na toj oceni zasnovao je odluku po kojoj član 3. stav 1. Prve direktive treba tumačiti na taj način da se pojam „upotreba vozila“ odnosi na svaku upotrebu koja je u skladu sa uobičajenom funkcijom tog vozila.⁴⁴

Presudom *Vnuk vs Triglav* ustanovljen je novi kriterijum za odlučivanje da li je šteta nastala usled upotrebe motornog vozila, tj. da li je pokrivena obaveznom osiguranjem. Pre donošenja navedene presude, slovenački sudovi smatrali su da ne postoji pokriće obaveznog osiguranja ako je utvrđena činjenica da je šteta nastala van drumskog saobraćaja, da do štete nije došlo u vezi prevoza na saobraćajnim površinama, da štetni događaj nije tipičan za saobraćajne situacije ili da je šteta nastala pri korišćenju vozila kao radne mašine. Za razliku od ranijih tumačenja slovenačke sudske prakse, navedene činjenice po shvatanju iz presude *Vnuk vs Triglav* nisu od odlučnog značaja. Po novom kriterijumu bitno je da li je šteta prouzrokovana prilikom upotrebe vozila tokom koje je ono obavljalo svoju uobičajenu funkciju.

Vrhovni sud Republike Slovenije, nakon što je doneta odluka Suda pravde Evropske unije, nastavio je postupak po reviziji *Vnuk Damijana*. Presudom II Ips 415/2011 od 20. oktobra 2014. godine usvojio je reviziju. Vrhovni sud je u obrazloženju revizijske presude konstatovao da pojam upotrebe vozila u slovenačkom propisu nije definisan, tj. da je reč o pravnom standardu čije značenje određuje sudska praksa. Revizijski sud je u svojoj

⁴¹ *Ibid*, tač. 48. i 49.

⁴² *Ibid*, tač. 51.

⁴³ *Ibid*, tač. 52. и 56.

⁴⁴ *Ibid*, izreka presude.

presudi interpretirao presudu Suda pravde Evropske unije. Konstatovao je da se ne može zaključiti kako je zakonodavac Evropske unije iz obaveznog osiguranja želeo da isključi štete prouzrokovane upotrebom vozila koja je bila u skladu sa uobičajenom funkcijom tog vozila.⁴⁵

Citirana presuda Suda pravde Evropske unije, po stavu najviše sudske instance Republike Slovenije, obavezuje slovenačke sudove. Vrhovni sud Republike Slovenije ocenio je da ta presuda „nalaže promenu dosadašnje sudske prakse u istovrsnim slučajevima.“⁴⁶

Slovenački vrhovni sud, poštujući tumačenje pojma upotreba motornog vozila koje je dao evropski sud, zaključio je kako je u konkretnom slučaju odlučna činjenica da je do nezgode došlo pri kretanju traktora sa namerom dolaska do određenog mesta. Ta činjenica po stavu iz revizijske presude II Ips 415/2011 od 20. oktobra 2014. godine, vodi do zaključka da je do štete došlo pri upotrebi traktora u skladu sa njegovom uobičajenom funkcijom. Vrhovni sud Republike Slovenije zbog toga smatra da bi okolnosti konkretnog štetnog događaja trebalo supsumirati pod pojam „upotreba vozila“, te da je sporna šteta pokrivena osiguranjem.⁴⁷

3. Sudska praksa nakon presude *Vnuk vs Triglav*

Pre donošenja presude u predmetu *Vnuk vs Triglav* osiguravajuće pokriće za štete koje su prouzrokovane samohodnim radnim mašinama, bilo je znatno uže, budući da su sudovi Republike Slovenije pravni standard upotrebe motornog vozila shvatali restriktivnije. Štete koje ranije nisu bile pokrivenne obaveznim osiguranjem od autoodgovornosti, po novijem shvatanju u Republici Sloveniji pokrivenne su tim osiguranjem i mogu se naknaditi od osiguravajućeg društva. Vrhovni sud Republike Slovenije jeste prvi nacionalni sud koji je počeo da odlučuje primenom stava utvrđenog u presudi Suda pravde Evropske unije u slučaju *Vnuk vs Triglav* u pogledu procene sadržaja standarda „uobičajena funkcija vozila“. Primena navedenog standarda nije ostala ograničena samo na jedan konkretan slučaj povodom koga je odlučivao sud Evropske unije.

Presudom Vrhovnog suda Republike Slovenije II Ips 334/2015 od 25. februara 2016. godine okončan je parnični postupak u kome je tužilja tražila naknadu štete pretrpljene u vezi upotrebe traktora. Tužilja se povredila tako što joj je ruda za vuču balirke za seno pala na nogu. Tužilja je kritičnom prilikom, za vreme dok su balirka i traktor stajali, otkačinjala rudu kako bi traktor odvojila od priključnog vozila - balikre. Traktor se

⁴⁵ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II Ips 415/2011, http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/2012032113073270/, 20.12.2017.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*

slučajno i iznenada pokrenuo, pa je ruda pala i povredila tužiljinu nogu. U razlozima presude II Ips 334/2015 od 25. februara 2016. godine sud je konstatovao kako je ranija praksa slovenačkih sudova najčešće zaključivala da je namena obaveznog osiguranja imalaca motornih vozila socijalizacija rizika, odnosno zaštita oštećenih u javnom saobraćaju. Osiguravajuće pokriće, po starijoj praksi, bilo je isključeno kada je vozilo upotrebljavano kao radna mašina (kada je šteta nastala u vezi sa traktorom koji se upotrebljavao kao pogonsko sredstvo ili kada je traktor radio kao radna mašina na površini na kojoj se ne obavlja saobraćaj). Vrhovni sud Republike Slovenije se u razlozima presude pozvao i na presudu Suda pravde Evropske unije *Vnuk vs Triglav*, kao i na sopstvenu presudu donetu po reviziji Vnuk Damijana i ocenio da: „šteta do koje je došlo usled iznenadnog i nenamernog pomeranja traktora dok vuče balirku (gde spada i njeno odvajanje i spajanje), čak i kada nastane na površini koja nije namenjena za javni saobraćaj, jeste šteta koja je nastala pri uobičajenoj funkciji traktora, pa je pokrivena obaveznim osiguranjem.“⁴⁸

Presuda Višeg suda u Ljubljani II Cp 2635/2010 od 10. novembra 2010. godine (slučaj u kome se tužiočev otac povredio tako što je ruda za vuču pala na njegovu nogu prilikom odvajanja traktora i prikolice s peskom) i presuda Vrhovnog suda Republike Slovenije II Ips 334/2015 od 25. februara 2016. godine (slučaj tužilje kojoj je ruda za vuču pala na nogu prilikom odvajanja balirke od traktora) donete su u sličnim situacijama. U oba događaja povredila se osoba koja je priključno vozilo van saobraćaja odvajala od traktora. Dve navedene presude ipak su potpuno različite. Pravno rezonovanje sudova u ovim slučajevima jeste dijametralno suprotno. Viši sud u Ljubljani, u skladu sa shvatanjem koje je bilo vladajuće u vreme donošenja presude II Cp 2653/2010, ocenjuje kako šteta nije pokrivena obaveznim osiguranjem vlasnika vozila. Vrhovni sud Republike Slovenije, pod uticajem Suda pravde Evropske unije, zaključuje kako je šteta pokrivena obaveznim osiguranjem, jer je nastala pri uobičajenoj funkciji traktora.

Uticaj presude *Vnuk vs Triglav* nije ograničen samo na situacije u kojima je šteta nastala u vezi traktora. Obavezno osiguranje vozila, po stavu evropskog suda, pokriva štete nastale usled uobičajene funkcije vozila, bez obzira o kom motornom vozilu se radi, čak i kada je vozilo u vreme štetnog događaja korišćeno kao radna mašina. Viši sud u Ljubljani, prilikom donošenja presude Cpg 1211/2013 od 7. januara 2015. godine, ocenio je da štete nastale usled vožnje radnih mašina (buldožera, bagera i

⁴⁸ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Sodba II 334/2015,

rovokopača) na gradilištu jesu nastale pri uobičajenoj funkciji tih vozila. Takve štete zbog toga su pokrivene obaveznim osiguranjem.⁴⁹

Viši sud u Ljubljani presudom II Cpg 72/2014 od 21. januara 2015. godine odlučivao je o naknadi štete zbog povreda koje su nanete viljuškarom. Do štetnog događaja došlo je na radnom mestu povređene osobe prilikom utovara robe u skladištu njegovog poslodavca. Pri utovaru je korišćen viljuškar, kojim je upravljao kolega oštećenog lica. Viljuškarista je u jednom trenutku viljuškarom prešao preko levog stopala oštećenog lica i naneo mu telesne povrede. U navedenoj presudi Viši sud u Ljubljani je najpre naglasio da pojam „upotreba vozila“ nije propisom definisan, nego da je to pravni standard. Značenje ovog pojma, kako je to konstatovano u razlozima navedene presude, određuje se kroz sudsku praksu. Sud je ukazao je i na raniju praksu po kojoj obavezno osiguranje vozila nije pokrivalo štete nastale dok je vozilo upotrebljavano kao radna mašina, ali je, ipak, u obrazloženju navedene presude uzeo u obzir objašnjenje pojma „upotreba vozila“ koje je dao Sud pravde Evropske unije. Stoga je, po oceni Višeg suda u Ljubljani, u konkretnom slučaju do nezgode je došlo pri upotrebi viljuškara koja je bila u skladu sa uobičajenom funkcijom tog vozila. Šteta nastala usled te nezgode zato se smatra pokrivena obaveznim osiguranjem.⁵⁰

Viši sud u Mariboru prilikom donošenja presude I Cpg 245/2017 od 12. oktobra 2017. godine takođe je, uz pozivanje na presudu *Vnuk vs Triglav*, zaključio da su u pojam upotrebe motornog vozila uključeni i slučajevi kada je viljuškar korišćen kao radna mašina.⁵¹

Šteta naneta viljuškarom na radu u praksi slovenačkih sudova očigledno i bitno različito se kvalifikovala pre i posle presude *Vnuk vs Triglav*. Vrhovni sud Republike Slovenije prilikom donošenja presude II Ips 106/2011 od 20. marta 2012. godine (slučaj kada su sa viljuškara na tužica pale sedmotomske pneumatske makaze sa sečenje metala) ocenio je da šteta prouzrokovana viljuškarom na radu nije pokrivena obaveznim osiguranjem vozila, jer su tim osiguranjem pokrivene samo štete nastale „pri vršenju suštinske funkcije vozila – prevoza u saobraćaju.“ Viši sud u

⁴⁹ Više sodišče v Ljubljani, Sodba I Cpg 1211/2013, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113079094&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113079094](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113079094&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113079094), 21.12.2017.

⁵⁰ Više sodišče v Ljubljani, Sodba II Cpg 72/2014, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111384714&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2015081111384714](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111384714&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2015081111384714), 21.12.2017.

⁵¹ Više sodišče v Mariboru, Sodba I Cpg 245/2017, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111412738&database\[IESP\]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111412738](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111412738&database[IESP]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&page=0&id=2015081111412738), 21.12.2017.

Ljubljani (presuda II Cpg 72/2014 od 21. januara 2015. godine) i Viši sud Mariboru (presuda I Cpg 245/2017 od 12. oktobra 2017. godine) u sličnim slučajevima zaključili su da su i štete do kojih dođe pri korišćenju viljuškara kao radne mašine, takođe pokrivene osiguranjem od autoodgovornosti. Osnov za taj zaključak jeste okolnost da je upotreba viljuškara kao radne mašine u skladu sa njegovom uobičajenom funkcijom.

4. Zaključak

Evropske integracije zahtevaju usklađivanje domaćeg prava sa pravom Evropske unije. Tumačenje Suda pravde Evropske unije pojašnjava pravila iz komunitarnih propisa. Na taj način tumačenje suda može se razumati kao sastavni deo tih pravila, i to od trenutka njihovog stupanja na snagu. Interpretativne presude Evropskog suda pravde faktički imaju *erga omnes* dejstvo, koje se može uporediti sa *erga omnes* dejstvom presuda vrhovnih nacionalnih sudova u kontinentalnim pravnim sistemima. Nacionalni sudovi ih poštuju, imajući u vidu autoritet suda kojih ih je doneo. Sudovi država članica po pravilu uvažavaju tumačenja koja su data u presudama Suda pravde Evropske unije.⁵²

U presudi *Vnuk vs Triglav* ukazano je kako bi trebalo tumačiti pojam upotreba motornog vozila. Sudovi Republike Slovenije prihvatili su tu presudu kao precedent. Pod uticajem suda Evropske unije, slovenački sudovi počeli su da shvataju šire pravni standard upotreba vozila, koji sada obuhvata štete do kojih dođe pri uobičajenoj funkciji motornog vozila, bez obzira na to da li je šteta nastala van puta, odnosno saobraćajne površine. Štete, koje po ranijoj sudskoj praksi ne bi bile pokrivene obaveznim osiguranjem vozila, po praksi ustanovljenoj nakon slučaja *Vnuk Damijana* smatraju se pokrivenim tim osiguranjem.

Integracija Republike Srbije u evropsku zajednicu država zahteva usklađivanje domaćeg prava sa pravom Evropske unije. Srpski sudovi preuzimanjem objašnjenja pojma upotreba motornog vozila, koje je dao Evropski sud pravde, doprineli bi harmonizaciji srpskog prava sa pravom Evropske unije. Shvatanje po kojima šteta mora nastati na putu da bi se mogla kvalifikovati kao šteta usled upotrebe motornog vozila, nije u potpunoj saglasnosti ni sa slovenačkom sudskom praksom ni sa praksom Suda pravde Evropske unije.

Osiguranicima i oštećenim licima jeste u interesu da osiguravajuće pokriće bude što šire. Položaj lica koja su izložena riziku da pretrpe štetu usled upotrebe radnih mašina postaje povoljniji kada pojam motornog vozila tumačimo ekstenzivno, tj. kada ga razumemo na isti način kao

⁵² N. Raičević, 900-901.

evropski sud. Prihvatanjem tumačenja utvrđenog u presudi *Vnuk vs Triglav* približili bismo stepen ekonomske zaštite naših građana, koji mogu biti oštećeni pri korišćenju radnih mašina, stepenu zaštite koji uživaju slovenački građani izloženi istom riziku.

Sud pravde Evropske unije presudom *Vnuk vs Triglav* uticao je neposredno na slovenačku sudsku praksu. Sudovi Republike Slovenije vrlo brzo su uskladili svoje postupanje sa shvatanjem iz ove presude suda Evropske unije. Slovenačka sudska praksa izgrađena u sporovima o značenju pojma upotrebe motornog vozila pre parnice Vnuk Damijana, jeste koherentna, bogata i transparentna. Praksa sudova Republike Slovenije, ustanovljena nakon presude *Vnuk vs Triglav*, podjednako je koherentna, bogata i transparentna. Nova slovenačka praksa, osim što je usklađena sa pravom Evropske unije, deluje pravično iz ugla oštećenog lica. Takva praksa izgleda kao primer na koji bi se sudovi Republike Srbije možda trebalo da se ugledaju.

Literatura

- Birds J., *Birds' Modern Insurance Law*, Sweet & Maxwell, London 2010⁸.
- Bovan S., *Pravna hermeneutika između filozofije i logike – sociološki metod u tumačenju i primeni prava*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2014.
- Ćurković M., *Osiguranje od izvanugovorne i ugovorne (profesionalne) odgovornosti*, Inženjerski biro, Zagreb 2015.
- Ćurković M., *Komentar Zakona o obveznim osiguranjima u prometu*, Inženjerski biro, Zagreb 2013.
- Čolović V., *Naknada štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti – ranije i sadašnje regulisanje u zakonodavstvu Srbije*, u: *Obavezno osiguranje, naknada štete i obezbeđenje potraživanja* (ur. Zdravko Petrović), Beograd 2010.
- Čolović V., *Međunarodno osiguranje autoodgovornosti*, Dosije, Beograd 2007.
- Glintić M., “Republika Slovenija”, u: *Sistemi zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja: uporednopravna analiza u evropskim zemljama*, (ur. Katarina Jovičić), Institut za uporedno pravo, Sindikat lekara i farmaceuta Srbije – Gradska organizacija Beograda, Beograd 2014.
- Glintić M., “Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju pred Evropskim sudom pravde”, *Strani pravni život*, br. 3/2013.
- Mrkšić D., Petrović Z., Ivančević K., *Pravo osiguranja*, Pravni fakultet Univerziteta Union, Javno preduzeće Službeni glasnik, Beograd 2014.
- Raičević N., “Dejstvo odluke Evropskog suda pravde o prethodnom

- pitanju“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, 68/2014.
- Stanivuković M., “Pravo Evropske unije i sudovi u Srbiji“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 1/2012.
- Šulejić P., *Pravo osiguranja*, Dosije, Beograd 2005⁵.
- Šulejić P., “Pojam upotrebe motornog i priključnog vozila u obaveznom osiguranju od odgovornosti“, u: *Privreda i pravo osiguranja u tranziciji* (ur. Predrag Šulejić, Jovan Slavnić), Palić 2004.
- Šulejić P. et al, *Zakon o osiguranju imovine i lica – Komentar*, Dunav Preving, Beograd 1996.
- Viršek M., „Pojam upotrebe motornog vozila u osiguranju od autoodgovornosti – presuda Suda pravde EU u predmetu Vnuk – Zavarovalnica Triglav, d.d.“, u: *Pravo osiguranja, uprava i transparentnost – osnove pravne sigurnosti* (ur. Slobodan Jovanović, Jovan Slavnić, Pjerpaolo Marano), Palić 2015.
- Vukadinović J., “Stabilization and Association Agreement as a special instrument of EU foreign policy“, *Strani pravni život*, br. 4/2015.

Pravni izvori

- Direktiva Skupštine i Saveta 2009/103 od 16. septembra 2009. godine koja se odnosi na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u vezi sa upotrebom motornih vozila i ustanovljavanem obaveze da se osigura od te odgovornosti, *Službeni list Evropske unije L 263/11*.
- Direktiva Saveta 72/166/EEZ od 24. aprila 1972. godine o usklađivanju zakona država članica u odnosu na osiguranje od građanske odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila, *Službeni list Evropske Zajednice L 103/72*.
- Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, br. 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13.
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica i Republike Srbije, *Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori*, br. 83/2008.
- Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju Republike Slovenije (*Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu*), *Službeni list Republike Slovenije*, br. 93/07 (službeni prečišćen tekst), 40/12,33/16 i 43/17.

Internet izvori

- Beaven N., „Vnuk: End of the road?“, *The Personal Injury Brief Update Law Journal*, published 04.10.2014, <http://www.pibriefupdate.com/content/pibulj-sec/2711-vnuk-end-of-the-road-nicholas-bevan-solicitor-mediator-consultant-and-trainer>, 20.12.2017.

- Bota Y., Opinion of Advocate General delivered on 14 June 2017, Case C-334/2016 José Luís Núñez Torreiro vs AIG Europe Limited, Sucursal en España and Unespa — Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=191775&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=713313>, 8.3.2018.
- Mengozzi P., Opinion of Advocate General delivered on 26 February 2014, Case C-162/2013 Damijan Vnuk vs Zavarovalnica Triglav d.d, <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionId=9ea7d0f130d50530e398f14249dba7b5a0113061ad65.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbn4PaNqLe0?text=&docid=148241&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=80709>, 19.12.2017.
- Sud pravde Evropske unije, presuda C-334/16 od 20. decembra 2017 godine, u predmetu José Luís Núñez Torreiro protiv AIG Europe Limited, Sucursal en España i Unión Española de Entidades Aseguradoras y Reaseguradoras (Unespa), <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=198066&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=453646>, 10.3.2018.
- Sud pravde Evropske unije, presuda C-162/13 od 4. septembra 2014. godine, u predmetu Damijan Vnuk protiv osiguravajućeg društva Triglav, <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62013CJ0162&lang1=en&lang2=HR&type=TXT&cancre=>, 15.12.2017.
- The High Court of Justice Queen's Bench Division London Mercantile Court, Claim No: Folio 2014-000231, Date 19.02.2016, <http://credithirebarrister.com/wp-content/uploads/2017/01/UK-Insurance-v-Thomas-Holden-and-Another-2016-EWHC-264-QB.pdf>, 20.12.2017.
- Viši sud u Ljubljani, presuda II Cpg 72/2014 od 21. januara 2015. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111384714&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2015081111384714](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111384714&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2015081111384714), 21.12.2017
- Viši sud u Ljubljani, presuda I Cpg 1211/2013 od 7. januara 2015. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113079094&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113079094](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113079094&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113079094), 21.12.2017.
- Viši sud u Ljubljani, presuda II Cp 2635/2010 od 10. novembra 2010. godine, <http://sodisce.si/vislj/odlocitve/2010040815251324/>, 15.12.2017.
- Viši sud u Mariboru, presuda I Cpg 245/2017 od 12. oktobra 2017. godine, [http://www.sodnaprasa.si/?q=id:2015081111412738&database\[IESP\]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&](http://www.sodnaprasa.si/?q=id:2015081111412738&database[IESP]=IESP&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&rowsPerPage=20&)

- page=0&id=2015081111412738, 21.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 334/2015 od 20. februara 2016. godine, http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2015081111392948&database%5BSOVS%5D=SOVS&database%5BIESP%5D=IESP&database%5BVDSS%5D=VDSS&database%5BUPRS%5D=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2015081111392948, 21.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 415/2011 od 20. oktobra 2014. godine, http://www.sodisce.si/znanje/sodnapraksa/vrhovno_sodisce_rs/2012032113073270/, 20.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 2/2012 od 14. februara 2013. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113057746&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113057746](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2012032113057746&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2012032113057746), 15.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 106/2011 od 20. marta 2012. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:201203211304366&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=201203211304366](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:201203211304366&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=201203211304366), 19.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, rešenje II DoR 317/2011 od 5. novembra 2011. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2010040815259360&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2010040815259360](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:2010040815259360&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=2010040815259360), 13.3.2018.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 754/2007 od 23. juna 2010. godine, http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/2010040815246_915/, 15.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 721/2009 od 3. decembra 2009. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:65074&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=65074](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:65074&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=65074), 15.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 408/2005 od 16. maja 2007. godine, <http://www.sodisce.si/vsrs/odlocitve/10885/>, 15.12.2017.
- Vrhovni sud Republike Slovenije, presuda II Ips 20/2005 od 12. oktobra 2006. godine, [http://www.sodnapraksa.si/?q=id:10568&database\[SOVS\]=SOVS&database\[IESP\]=IESP&database\[VDSS\]=VDSS&database\[UPRS\]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=10568](http://www.sodnapraksa.si/?q=id:10568&database[SOVS]=SOVS&database[IESP]=IESP&database[VDSS]=VDSS&database[UPRS]=UPRS&_submit=i%C5%A1%C4%8Di&page=0&id=10568), 15.12.2017.

Miloš Radovanović

PhD candidate at the Faculty of Law University of Belgrade

Legal advisor in Association of Serbian Insurers

NOTION OF USE OF MOTOR VEHICLE IN SLOVENIAN COURT PRACTICE

Summary

Domestic regulations, same as the Slovenian law and European Union directives, prescribe that damage occurred due to use of motor vehicle, should be covered by compulsory motor liability insurance. However, regulations do not define the notion of use of motor vehicle. It is a legal standard and its meaning is determined by court practice.

The judgement of the Court of Justice of the European Union in the case *Vnuk vs Triglav*, made immediate effect on the legal approach of the Slovenian courts. After this judgement, the Slovenian courts have accepted broader meaning of the concept of use of motor vehicle. Now the courts by the mentioned concept consider use of motor vehicle which is in accordance with the normal function of the vehicle.

Damages, which would not have been covered by motor liability insurance under the old court approach in Slovenia, are now covered by insurance in accordance with actual court practice. Current Slovenian practice, besides being harmonized with European Court's practice, also seems to be rightful from the point of view of the injured party.

By accepting the interpretation of the concept of the use of vehicle given by Court of Justice of the European Union, Serbian courts would contribute to the harmonization of domestic law with the law of the European Union. Recent Slovenian court practice could be example for Serbian courts. Following this example would be in the interest of European integration process, as well as in the interest of the injured parties.

Keywords: insurance, motor liability insurance, use of motor vehicle, normal function of a vehicle, Slovenia.